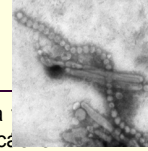

CHĂM SÓC & PHÒNG NGỪA CÚM A H7N9

Phòng Điều dưỡng- BV Nhi đồng 2
9-5-2013

TRƯỚC ĐÂY

- Virus cúm A H7N9 lưu hành ở chim, là phụ của virus H7. Trung quốc báo cáo những trường hợp đầu tiên.
- 1996- 2012, người nhiễm cúm H7 (H7N2, H7N3 & H7N7) được báo cáo ở Hà lan, Mỹ, Canada, Mexico & Anh.
- Có liên quan đến dịch cúm gia cầm.
- Triệu chứng chủ yếu là đau mắt đỏ, viêm hô hấp trên nhẹ
- 01 trường hợp tử vong ở Hà lan

HIỆN TẠI

- 139 trường hợp xác định dương tính
- 32 người chết
- Những người có tiếp xúc gần được theo dõi sát.
- Chưa có bằng chứng lây truyền từ người sang người.

TRIỆU CHỨNG

- Sốt
- Ho
- Khó thở

ĐIỀU TRỊ

- Kháng virus
- Các bệnh liên quan
- Các triệu chứng phối hợp

■ CHĂM SÓC

CHĂM SÓC

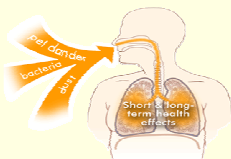
- Nhẹ:
  - Nghỉ ngơi
  - Uống nước đầy đủ
  - Hạ sốt
- Nặng:
  - Nhập viện

LÂY TRUYỀN

- Lây truyền trực tiếp:
  - Tiếp xúc gia cầm.
  - Môi trường : đồ vật hay nguồn nước bị nhiễm chất tiết gây bệnh như phân, nước bọt, nước mũi.
  - Ăn thức ăn chưa nấu
  - Qua không khí.

CÁC ĐƯỜNG LÂY TRUYỀN

- Tiếp xúc
- Giọt bắn
- Không khí (khi làm thủ thuật tạo khí dung)

NHỮNG THỦ THUẬT CÓ THỂ TẠO RA KHÍ DUNG

- Đặt nội khí quản
- Khí dung thuốc và làm ấm
- Nội soi phế quản
- Hút dịch ở đường thở
- Chăm sóc người bệnh mở khí quản
- Vật lý trị liệu lồng ngực

NHỮNG THỦ THUẬT CÓ THỂ TẠO RA KHÍ DUNG

- Hút dịch mũi hầu
- Thông khí áp lực dương qua mask mặt (BiPAP, CPAP)
- Thủ thuật trong nha khoa như sử dụng tay khoan, chọc xoang, trám răng, lấy cao răng.
- Thông khí tần số cao dao động.
- Những thủ thuật cấp cứu khác.
- Phẫu tích bệnh phẩm nhu mô phổi sau tử vong

CÁC BIỆN PHÁP PHÒNG NGỪA

VỆ SINH HÔ HẤP
+
PHÒNG NGỪA
CHUẨN

- Phòng ngừa qua tiếp xúc và giọt bắn trong chăm sóc bn thường quy
- Phòng ngừa qua tiếp xúc, giọt bắn, và qua không khí trong thủ thuật tạo khí dung

PHÒNG NGỪA CHUẨN

PNC là tập hợp các biện pháp phòng ngừa cơ bản áp dụng cho tất cả NB trong các cơ sở khám chữa bệnh, không phụ thuộc vào chẩn đoán, tình trạng nhiễm trùng và thời điểm chăm sóc của BN, dựa trên nguyên tắc xem tất cả: máu, dịch tiết (trừ mồ hôi) đều có nguy cơ lây truyền bệnh.

PHÒNG NGỪA CHUẨN

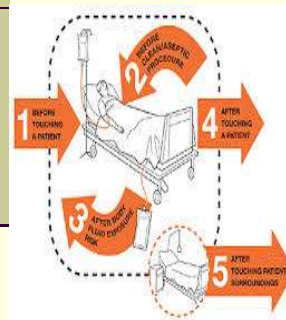
STANDARD PRECAUTIONS AND PPE

MỤC ĐÍCH PHÒNG NGỪA CHUẨN

Phòng ngừa & kiểm soát lây nhiễm với máu, chất tiết, chất bài tiết (trừ mồ hôi) cho dù không nhìn thấy máu, dịch tiết qua da không lành lặn và niêm mạc.

VỆ SINH TAY

- 5 thời điểm rửa tay theo WHO
- Trước khi mặc & khi tháo bỏ dụng cụ phòng hộ cá nhân kể cả gant

VỆ SINH TAY

- Rửa tay với nước & xà phòng,
- Dung dịch rửa tay nhanh có chứa cồn
- ❖ **Không rửa tay nhanh nếu tay dơ có thể nhìn thấy được**

MANG GANT KHI NÀO ?

- Mang gant sạch, không vô khuẩn khi vào phòng bệnh hoặc khu vực chăm sóc BN.
- Mang gant bất cứ khi nào tiếp xúc với da của BN hoặc là những bề mặt, vật dụng gần BN: dụng cụ y tế, cạnh giường, drap,...

MANG GANT KHI NÀO ?

❖ Khi tiếp xúc với:

- máu
- dịch cơ thể
- Dịch tiết
- Chất bài tiết
- Màng niêm mạc
- Vùng da không lành lặn
- Vật dụng bị nhiễm

❖ Khi da tay của nhân viên y tế không lành lặn, bị trầy xước hoặc bị bệnh.

THAY- THÁO GANT KHI NÀO?

- Thay gant khi rách hoặc bị dơ / nhiễm nhiều.
- Tháo & bỏ gant ngay lập tức khi rời khỏi phòng hoặc khu vực chăm sóc.

KHI NÀO MANG KHẨU TRANG?

- Dự trữ sẽ có máu , dịch tiết văng vào .
- Khi làm việc trong các khu phẫu thuật hoặc trong các khu vực đòi hỏi phải vô khuẩn khác.
- Khi chăm sóc BN có nghi ngờ hoặc nhiễm khuẩn đường hô hấp hoặc khi nhân viên y tế đang có bệnh đường hô hấp.

KHI NÀO THAY KHẨU TRANG ?

- Nên sử dụng 1 lần, không bỏ túi để sử dụng lại hoặc đeo quanh cổ.
- Thay mới khi khẩu trang bị ẩm ướt.

CÁCH ĐEO KHẨU TRANG ?

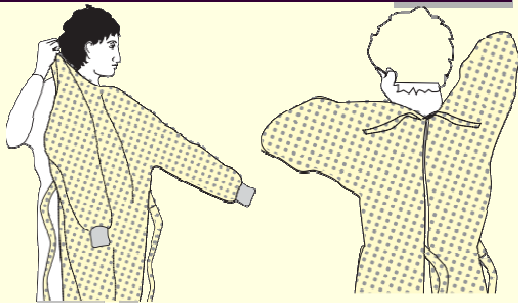
- Thanh kim loại hoặc thanh gỗ nằm ở trên và uốn ôm khít mũi,
- nếp gấp khẩu trang theo chiều xuống,
- mặt thấm tiếp xúc với người đeo, mặt không thấm nằm ngoài.
- Đeo dây vào sau tai. Nếu là dây cột:: 1 dây trên tai & 1 dây ở cổ.
- Khẩu trang phải che phủ mặt & dưới cằm.

MẶC ÁO CHOÀNG

- Mặc áo choàng sạch khi đi vào phòng hoặc khu vực chăm sóc BN.
- Thay áo choàng khi nó bị bẩn.
- Cởi và bỏ áo choàng ngay khi rời khỏi phòng BN hoặc khu vực chăm sóc BN.

MẶC ÁO CHOÀNG

ĐEO KÍNH

- Đeo kính khi vào phòng hoặc khu vực chăm sóc BN.
- Tháo và bỏ kính khi rời phòng BN hoặc khu vực chăm sóc.
- Nếu sử dụng lại, phải rửa sạch và khử khuẩn hướng dẫn của nhà sản xuất.

CÁC BIỆN PHÁP PHÒNG NGỪA

Vệ sinh hô hấp
+
Phòng ngừa chuẩn
+

Phòng ngừa qua tiếp xúc và giọt bắn trong chăm sóc bệnh nhân thường quy

Phòng ngừa qua tiếp xúc, giọt bắn, và qua không khí trong thủ thuật tạo khí dung

NHỮNG BIỆN PHÁP PHÒNG NGỪA CHUẨN

- Rửa tay
- Sử dụng phương tiện phòng hộ cá nhân: găng tay, khẩu trang, kính bảo vệ, áo choàng và bao chân khi có nguy cơ tiếp xúc với máu và dịch tiết
- Cảnh trọng với tác nhân hô hấp (khi ho)

NHỮNG BIỆN PHÁP PHÒNG NGỪA CHUẨN

- Sắp xếp, vận chuyển bệnh nhân phù hợp
- Xử lý dụng cụ
- Xử lý đồ vải, bát đĩa, ly tách.
- Tiêm an toàn & phòng ngừa tổn thương do vật sắc nhọn
- Xử lý chất thải

PHÒNG NGỪA LÂY TRUYỀN QUA TIẾP XÚC

- Lây trực tiếp không qua các vật trung gian
  - > Người bệnh → người bệnh
  - > Người bệnh → nhân viên y tế

PHÒNG NGỪA QUA TIẾP XÚC

- Bệnh nguyên có thể sống trong vài giờ hay thậm chí vài ngày trên bề mặt môi trường
- Tay có thể lây truyền nhiễm trùng do sờ vào bề mặt nhiễm sau đó tiếp xúc với bề mặt cơ thể khác chẳng hạn như niêm mạc mũi hay kết mạc mắt, hay lây nhiễm với khu vực trung gian khác

PHÒNG NGỪA QUA TIẾP XÚC

- Bệnh nguyên có thể lây truyền khi sờ vào tay bn, tay nhân viên y tế, hay bề mặt môi trường bị nhiễm

PHÒNG NGỪA QUA TIẾP XÚC

- Mang gant sạch, áo choàng & bao chân trước khi vào phòng bệnh.
- Không sờ vào bất cứ bề mặt bị nhiễm mà không mang gant.
- Tháo gant, áo choàng & bao chân trước khi ra khỏi phòng, rửa tay bằng dung dịch sát khuẩn. Sau khi tháo gant & rửa tay, không sờ vào bề mặt môi trường hay vật dụng trong phòng bệnh.
- Hạn chế tối đa vận chuyển Bn.
- Khử hoặc tiệt khuẩn thiết bị chăm sóc bn trước khi sử dụng cho bn khác.

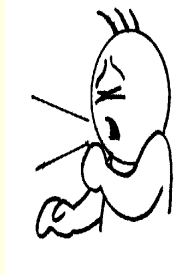
VỆ SINH HÔ HẤP

- Bn có triệu chứng về đường hô hấp cần phải được hướng dẫn:
- Che miệng mũi khẩu trang, khăn giấy, tay áo hoặc là cùi chỏ
- Bỏ khăn giấy trong thùng rác kín sau khi sử dụng.
- Rửa tay sau khi tiếp xúc với chất tiết
- Đứng hay ngồi cách xa người khác khoảng 1m

TRUYỀN BỆNH QUA GIỌT BẮN

- Xuất phát từ người mang mầm bệnh khi ho, hắt hơi, trong thủ thuật như hút rửa nội soi vào kết mạc mắt, niêm mạc mũi, miệng của người kế cận.
- Có thể rơi trên bề mặt môi trường.
- Giọt bắn không lơ lửng trong không khí.
- Cần sự tiếp xúc gần giữa NB và người bị lây

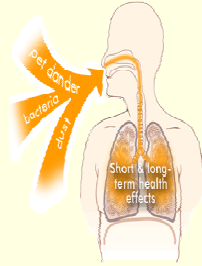

PHÒNG NGỪA LÂY TRUYỀN QUA GIỌT BẮN

- Phòng riêng hoặc chung phòng theo nhóm chẩn đoán.
- Chú ý giữ khoảng cách xa thích hợp (> 1m)
- Mang khẩu trang, nhất là với những thao tác chăm sóc tiếp xúc gần với BN.
- Rửa tay ngay lập tức sau khi tháo bất kỳ bộ phận nào của phòng hộ cá nhân
- Hạn chế tối đa vận chuyển Bn, đeo khẩu trang cho bn.

TRUYỀN BỆNH QUA KHÔNG KHÍ

- Vi sinh vật phân tán rộng, lơ lửng trong không khí trong thời gian dài.
- Người nhạy cảm hoặc người ở cùng phòng xa hơn có thể hít vào.

PHÒNG NGỪA LÂY TRUYỀN QUA KHÔNG KHÍ

- Phòng riêng.
- Thông khí & xử lý không khí trong phòng bệnh.
- Đeo khẩu trang hiệu lực lọc cao khi đi vào phòng bệnh.
- Hạn chế tối đa việc vận chuyển bn, đeo khẩu trang cho bn.

VỆ SINH MÔI TRƯỜNG

- Buồng/khu cách ly phải được làm sạch, khử khuẩn hàng ngày và khi có yêu cầu, sau khi bn tử vong, xuất viện.
- Đặc biệt chú ý đến bề mặt hay đụng chạm đến: Máy y tế, giường, bàn ăn, điều khiển ti vi, máy bấm gọi NVYT, cửa, tủ đầu giường, cánh tay nâng..

VỆ SINH MÔI TRƯỜNG

- Không dùng chổi quét, chỉ lau ẩm
- Vùng sạch nguy cơ thấp lau trước, vùng có nguy cơ cao lau sau cùng.
- Nhân viên làm vệ sinh mang đầy đủ PTPHCN theo đúng khuyến cáo và phải được kiểm tra, theo dõi sức khỏe định kỳ.

XỬ LÝ DỤNG CỤ

- Khuyến cáo sử dụng dụng cụ dùng một lần
- Dụng cụ sử dụng lại:
  - Để riêng cho từng bệnh nhân.
  - Tuân theo nguyên tắc phòng ngừa chuẩn.

CÚM-ĐƯỜNG LÂY

- Có thể lây cho người khác cách xa khoảng 1,8m
- Chủ yếu qua ho, hắt hơi hoặc nói.
- Giọt bắn có thể đọng lại ở mũi, miệng. Người đứng gần hoặc có thể hít vào phổi.

CÚM- PHÒNG NGỪA

- Tránh xa- ở nhà nếu bị bệnh.
- Rửa tay thường xuyên với nước và xà phòng hoặc là dung dịch rửa tay nhanh.
- Không nên dùng chung đồ vải, chén, đĩa mà chưa được rửa.
- Không cần thiết phải rửa riêng

CÚM- ĐƯỜNG LÂY

- người lớn khỏe mạnh có thể lây cho người khác bắt đầu 1 ngày trước khi các triệu chứng khởi phát và 5-7 ngày sau khi bệnh.
- Trẻ em có thể lây > 7 ngày.
- Triệu chứng bắt đầu 1-4 ngày sau khi virus vào cơ thể.
- Có thể đã lây cho ai đó trước khi mình biết mình bị bệnh / trong lúc bệnh.
- Nhiễm virus cúm có thể không có triệu chứng và vẫn có khả năng lây bệnh cho người khác..

KHẢ NĂNG SỐNG CỦA VIRUS CÚM TRONG MÔI TRƯỜNG & DA

- Virus cúm có khả năng lây nhiễm trong không khí > 24 giờ đặc biệt ở nơi có độ ẩm cao.
- Virus cúm có thể sống nhiều ngày trên bề mặt ở độ ẩm 35- 49% & nhiệt độ 28° C, trong nước ở 22^oC đến 4 ngày, 0^oC được 30 ngày.
- Virus có thể sống trên tay trong nhiều phút, sống lâu hơn nếu tay bị nhiễm nồng độ virus cao.
- Lan truyền từ bề mặt sang tay trong 24 giờ.
- Từ đồ vải sang tay trong vòng 15 phút.

KHẢ NĂNG SỐNG CỦA VIRUS CÚM TRONG MÔI TRƯỜNG & DA

- Virus cúm gia cầm có thể sống lâu ngoài môi trường kéo dài hơn ở nhiệt độ thấp.
  - Trong ao hồ: vài ngày đến nhiều tuần.
  - Phân gia cầm: vài tháng.
  - Sản phẩm gia cầm bảo quản lạnh; vài năm
  - Dịch tiết đường hô hấp: nhiều giờ đến vài ngày

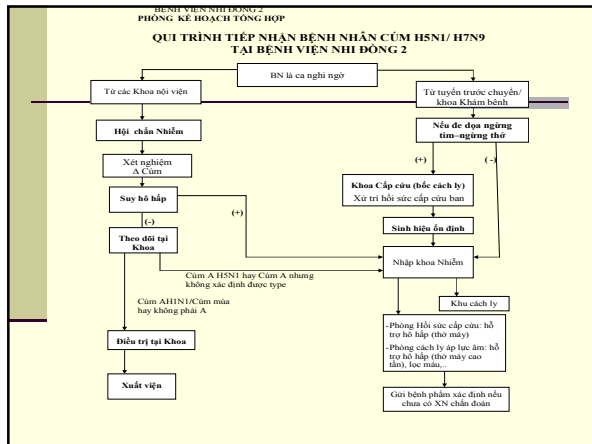
KHẢ NĂNG SỐNG CỦA VIRUS CÚM TRONG MÔI TRƯỜNG & DA

- Virus cúm gia cầm có thể sống lâu ngoài môi trường kéo dài hơn ở nhiệt độ thấp.
  - Trong ao hồ: vài ngày đến nhiều tuần.
  - Phân gia cầm: vài tháng.
  - Sản phẩm gia cầm bảo quản lạnh; vài năm
  - Dịch tiết đường hô hấp: nhiều giờ đến vài ngày

KHẢ NĂNG SỐNG CỦA VIRUS CÚM TRONG MÔI TRƯỜNG & DA

- Bất hoạt bởi:
- 60^oC trong 30 phút.
  - pH acid
  - Hoá chất khử khuẩn thông thường: còn 70°, Chlorin (javel) ,các chất tẩy rửa thông thường.

Reference

- <http://www.cdc.gov/flu/avianflu/h7n9-infection-control.htm>
- <http://gardenrain.wordpress.com/2009/10/16/standard-precautions-and-categories>